

مجموعه تاریخ شفاهی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران - ۵

# از طرابلس تا دمشق

(خاطرات دوران خدمت در وزارت امور خارجه)

محمد رضا باقری

تألیف و کوشش  
حسن علی بخشی  
منصوره حققتی کفالی

اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی

تهران-۱۳۹۵

فهرست نویسی پیش از انتشار

سرشناسه: باقری، محمد رضا، ۱۳۳۱-

عنوان و نام پدیدآور: از طرابلس تا دمشق: خاطرات دوران خدمت در وزارت امور خارجه: محمد رضا باقری؛ [به سفارش] اداره اسناد و تاریخ دیپلماتی.

مشخصات نشر: تهران: وزارت امور خارجه، اداره نشر، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۵۲ ص: مصور (رنگی).

فروست: مجموعه تاریخ شفاهی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران؛ ۵.

شایک: ۶-۷۶۴-۳۶۱-۹۶۴-۹۷۸

بہا: ۱۴۰۰۰ ریال

وضعیت فہرست نویسی: فیفا

موضوع: باقری، محمدرضا، ۱۳۳۱ - سفرها - خاطرات

موضوع: دیپلمات با -- ایران -- خاطرات

موضوع: سفارتخانه ها و کنسولگری ها -- ایران -- کارکنان

شناسه افزوده: علم شی، حسن، ۱۳۴۷-، گردآورنده

شناسه افزوده: حقیقی کفایش، منیر، ۱۳۶۶، گر داورنده

شناسه افزوده: ایران، وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه، مرکز آموزش و پژوهش های بین المللی، اداره اسناد و تاریخ دیپلماتی

سنانسه افروده: ایران، وزارت

دهبندی کنگره: ۱۳۹۵ ۱۳ ۲۳ ب ۲۳۵۲

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۲

مجموعه تاریخ شفاهی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران - ۵

از طرابلس تا دمشق؛ خاطرات دوران خدمت در وزارت امور خارجه: محمدرضا باقری

به کوشش: حسن علی بخشی، منصوره حقیقی کفاش

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۵

مہمانگی امور نشر بیتا طہر انیان

ویراستار ادبی: حسن علی بخشی، منصوره حقیقی کفاش

صفحہ آرایہ: سحر حسینی صنعنی

صفحہ آرائی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

اداره نشر وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: خیابان شهید باهر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۳۹۷۰۲۹، نمابر: ۲۲۸۳۲۵۶۵

نماینده‌گی و فروشگاه مرکزی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پاساژ ناشران، طبقه همکف پلاک ۱۶/۲۲

تلفن فاکس: ۶۶۹۵۲۲۹۰، تلفن همراه: ۰۹۳۵۹۶۴۹۰۲۷، تلفن: ۶۶۴۹۰۳۱۵

فروشگاه شماره ۲: خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، جنب مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه. تلفن: ۳۸۰۳۶۶۲

خارجہ، تلفن: ۲۸۰۲۶۶۲

## فهرست مطالب

|     |                                |
|-----|--------------------------------|
| ۱   | ..... سخن ناشر                 |
| ۳   | ..... پیشگفتار                 |
| ۵   | ..... زندگی نامه و سوابق       |
| ۹   | ..... ورود به وزارت امور خارجه |
| ۱۰  | ..... - ماموریت در لیبی        |
| ۱۵  | ..... - ماموریت در کویت        |
| ۴۸  | ..... - ماموریت در ترکیه       |
| ۱۱۱ | ..... - ماموریت در سوئیس       |
| ۱۲۶ | ..... - معاونت عربی و آفریقای  |
| ۱۵۱ | ..... عکس                      |
| ۱۹۵ | ..... ضمائم                    |
| ۲۳۵ | ..... فهرست اعلام              |

## سخن ناشر

تاریخ شفاهی سیاست خارجی بخش مهمی از فرآیند مستندسازی تاریخ روابط خارجی به حساب می‌آید و به دنبال آن است تا چراغی را برای اطلاع آیندگان از ناگفته‌های سیاست خارجی روشن نماید. ضمن آن که یافته‌های آن مورد استفاده محققان و پژوهشگران تاریخ روابط خارجی قرار می‌گیرد.

با فعال شدن بخش تاریخ شفاهی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در معاونت پژوهشی مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی، تاکنون چندین مصاحبه با مقامات، مدیران و روسای سابق نمایندگی‌های سیاسی جمهوری اسلامی ایران انجام شده است. این مصاحبه‌ها در وهله اول با هدف ضبط و ثبت تجربیات آن‌ها و انتقال این تجربیات به دیپلمات‌های جوان صورت گرفته است. از سوی دیگر، مستندسازی زوایای کم‌پیدا و پنهان فعالیت‌های انجام شده در حوزه سیاست خارجی منبع ارزشمندی برای استفاده مورخان و پژوهشگران حوزه سیاست خارجی به حساب می‌آید.

آنچه در این مجموعه می‌خوانید خاطرات محمدرضا باقری، معاون اسبق کشورهای عربی-آفریقایی می‌باشد که در سال‌های گذشته مدیریت نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در لیبی، کویت، ترکیه و سوریه را برعهده داشته است. این مجموعه طی سال ۱۳۹۴ توسط گروه تاریخ شفاهی معاونت پژوهش‌های مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه انجام گردیده و اکنون از سوی اداره نشر این وزارتخانه منتشر و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

شایان ذکر است مطالب منتشره در این کتاب صرفاً منعکس‌کننده نظرات و دیدگاه‌های شخصی آقای محمد رضا باقری می‌باشد و امید آنکه مورد توجه و استفاده خوانندگان فرهیخته قرار گیرد.

## معاونت پژوهشی

مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه

## پیشگفتار

سالیان درازی را به امید پیروزی بر جهل و بیداد ستم‌شاهی پشت سر گذاشتیم و در بهمن ماه سال ۵۷ طلایه پیروزی نمایان شد و مداومت و پایداری ملت قهرمان ایران به رهبری پیر فرزانه‌مان که مقتدی و مرادمان بود، با استعانت از خدای منان و اعتقاد راسخ به راهی که در پیش گرفته بودند، انقلابی را سامان بخشید و به نتیجه رساند که مایه امیدواری بسیاری از مسلمانان و مستضعفان جهان شد.

در سایه مجاهدات و فداکاری‌های صورت گرفته از سوی مردم و رهبری انقلاب، هر روز توطئه‌ها و فتنه‌های شکنجیده از سوی دشمنان اسلام اعم از کودتا، ترور، تحریم، جنگ تحمیلی، تبلیغات منفی، فراگرفتار و ... یکی بعد از دیگری خنثی و بی‌اثر گردید و نهال انقلاب، همچون درختی سومند، پرمر، ریشه در جای‌جای نه تنها کشور بلکه در منطقه و جهان گسترد و نماد شجره طیّه‌ای شد که اصلش در زمین و شاخه‌هایش در آسمان گسترده شده است.

تلاشگران و پیروان امام راحل نیز هر یک گوشه کاری را گرفته و مشغول خدمت شدند و این حقیر نیز پس از چهار سال تلاش در بخش‌های آموزشی و تربیتی، توفیق خدمتگزاری در وزارت امور خارجه را پیدا کردم. امتحان ورودی و مصاحبه منورن بسیار سخت و دقیق و تحقیقات محلی صورت گرفته از خود و خانواده‌ام، اگرچه موافق میل و تمایل من نبود ولی بعدها همیشه افتخار می‌کردم که بدون واسطه در تشکیلات سیاست خارجی کشور از سربازی به سرداری رسیدم.

مدارج اداری و ارتقای شغلی را از کارشناس سیاسی با درجه وابسته سیاسی تا سفیری طی کرده، در داخل و خارج از کشور قبول مسئولیت نموده و به لطف خداوند مأموریت‌های سخت و پرخطر و در عین حال پرکاری نصیبم شد و اینک در آغاز سی و هشتمین سال پیروزی انقلاب اسلامی به خاطر دینی که به انقلاب و مردم خود دارم، موظف شدم،

خاطرات سیاسی خود را قلمی ننمایم. امید است که در آینده، برای فرزندان این آب و خاک منشأ اثر و مفید واقع شود.

مسئولیت‌های داخل کشور، بعد از کارشناسی سیاسی به ترتیب ریاست اداره دوم خلیج فارس، مدیر کلی اروپای مرکزی و شمالی و مشاورت وزیر امور خارجه، نماینده وزیر در شوراهای مختلف و معاونت وزیر در امور کشورهای عربی و آفریقائی و در خارج از کشور، کاردار در لیبی، کاردار در کویت، سفیر در ترکیه و سفیر در سوریه بوده است. آنچه در پیش روی مخاطبان و خوانندگان عزیز قرار دارد، شرح خاطرات سیاسی حقیر، با تکیه بر مسئولیت‌های فوق‌الذکر آن هم در کمال اختصار و بدون ورود به مسایل محرمانه، می‌باشد. منأ به خاطر اهتمام در خلاصه‌نویسی، بخش‌هایی از مطالب، در زیرنویس‌ها (پروژه) و قیاسات‌هایی نیز در بخش ضmann کتاب آمده است.

اذعان دارد که انجام یک نوشته غیر حرفه‌ای، یقیناً دارای نقاط ضعف و قابل بهبود زیادی است. لذا اخذ نظر رستار، فریبخته و امعان نظر اندیشمندان گرانقدر جهت رفع نقص یاد شده، ضرورت خواهد داشت.

در پایان لازم می‌دانم از جناب آقای حسن علی‌بخشی، سفیر سابق کشورمان در سنگال و مسئول واحد تاریخ شفاهی وزارت امور خارجه، سرکار خانم منصوره حقیقی کفاش، کارشناس این واحد که در تنظیم و تدوین کتاب، این کتاب را باری کرده‌اند و همچنین اداره نشر وزارت امور خارجه که نسبت به چاپ آن اقدام نموده‌اند، کمال سپاسگزاری را بنمایم. خداوند همه ما را در خدمت به اسلام و جمهوری اسلامی ایران موفق و مؤید فرماید.

محمدرضا باقری

تهران - ۹۴